

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση πανευρωπαϊκού ατομικού συνταξιοδοτικού προϊόντος (PEPP)»

[COM(2017) 343 final — 2017/0143 (COD)]

(2018/C 081/19)

Εισηγητής: ο κ. **Philip VON BROCKDORFF**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 4.9.2017 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 11.9.2017
Νομική βάση	Άρθρα 114 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	5.10.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	19.10.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	529
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	132/4/4

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον προτεινόμενο κανονισμό και τον στόχο του για τόνωση των επενδύσεων σε ολόκληρη την ΕΕ, δεν είναι ωστόσο σαφές εάν οι επενδύσεις που θα προκύψουν από την πρωτοβουλία αυτή θα παραμείνουν εντός της ΕΕ.

1.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για κάθε προσπάθεια ενθάρρυνσης των πολιτών της ΕΕ να προνοήσουν επαρκώς για τα έτη συνταξιοδότησής τους. Ωστόσο, δεν είναι επίσης σαφές ο αντίκτυπος στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού σε ολόκληρη την ΕΕ που απορρέει από την παροχή πανευρωπαϊκών ατομικών συνταξιοδοτικών προϊόντων (PEPP).

1.3. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα PEPP είναι πιθανότερο να απευθύνονται σε περιορισμένο αριθμό ομάδων, ιδίως σε μετακινούμενους επαγγελματίες που εργάζονται σε πολλά διαφορετικά κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής, καθώς και στους αυτοαπασχολούμενους. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για τη δίκαιη φορολόγηση αυτού του είδους προϊόντων. Επιπροσθέτως, υπογραμμίζει ότι η πρωτοβουλία αυτή δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να ερμηνευτεί ως επιδίωξη να μειωθεί η σημασία των κρατικών ή επαγγελματικών συντάξεων.

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη προστασίας των καταναλωτών και μετριασμού των κινδύνων για τους αποταμιευτές κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής και κατά τη συνταξιοδότηση. Συνιστάται επίσης θερμά η παροχή μεγαλύτερης σαφήνειας όσον αφορά τις εγγυήσεις γύρω από τη βασική επιλογή. Κατά προτίμηση, το ζήτημα πρέπει να διευθετηθεί το συντομότερο δυνατό από την Επιτροπή.

1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης τον ρόλο της ΕΑΑΕΣ (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων)⁽¹⁾ για την παρακολούθηση της αγοράς και των εθνικών εποπτικών συστημάτων με σκοπό την επίτευξη σύγκλισης και συνέπειας σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τη δομή διακυβέρνησης των PEPP στο εσωτερικό κάθε παρόχου.

1.6. Δεδομένου ότι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ κρατικών, επαγγελματικών και ατομικών συντάξεων είναι ξεχωριστές για κάθε κράτος μέλος, η ΕΟΚΕ συνιστά να μπορούν οι πάροχοι να προσαρμόζουν τα προϊόντα τους στις εθνικές αγορές, τηρώντας παράλληλα την ανάγκη σύγκλισης και συνέπειας, όπως προαναφέρθηκε. Ταυτόχρονα, η δομή των εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη ώστε να αποφευχθούν διαταραχές και στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων.

1.7. Η ΕΟΚΕ δεν είναι βέβαιη κατά πόσον τα PEPP θα επηρεάσουν σημαντικά τα κράτη μέλη που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις κρατικές συντάξεις και στα οποία δεν υπάρχει ισχυρή παράδοση ιδιωτικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης. Ως εκ τούτου, ο ρόλος των κρατών μελών στην προώθηση των PEPP θεωρείται κρίσιμος για την υποστήριξη της εν λόγω πρωτοβουλίας.

1.8. Η ΕΟΚΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα PEPP δεν θα πρέπει να θεωρούνται απλή επέκταση των ήδη διαθέσιμων προϊόντων για όσους επιλέγουν προγράμματα εθελοντικής ιδιωτικής αποταμίευσης.

1.9. Για να καταστούν τα συνταξιοδοτικά προϊόντα πιο ελκυστικά, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη διασφάλισης μεγαλύτερης προστασίας του καταναλωτή. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσο το προτεινόμενο 1,5 % θα εφαρμόζεται ως πάγιο ποσοστό ή θα περιορίζεται σε μια ορισμένη μέγιστη απόλυτη τιμή. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξετάσει την επιλογή άρσης της χρέωσης σε περίπτωση αλλαγής παρόχου κατόπιν ορισμένης χρονικής περιόδου, προς όφελος των αποταμιευτών και της μελλοντικής προοπτικής των PEPP. Συν τοις άλλοις, στον προτεινόμενο κανονισμό πρέπει επίσης να ορίζονται οι βασικοί κανόνες σχετικά με την πρόσβαση των κληρονόμων του αποταμιευτή στις αποταμιεύσεις του σε περίπτωση θανάτου του τελευταίου.

2. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

2.1. Εκτιμάται ότι μόνον το 27 % περίπου των 243 εκατομμυρίων πολιτών της ΕΕ ηλικίας 25 έως 59 ετών αποταμιεύουν επί του παρόντος για τη σύνταξη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η προσφορά ενός πανευρωπαϊκού ατομικού συνταξιοδοτικού προϊόντος θα ενθαρρύνει περαιτέρω τις αποταμιεύσεις. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 29 Ιουνίου 2017 πρόταση κανονισμού σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για ένα νέο πανευρωπαϊκό ατομικό συνταξιοδοτικό προϊόν (PEPP). Η παρούσα πρόταση ευθυγραμμίζεται πλήρως με το σχέδιο δράσης της ΕΕ του 2015 με σκοπό την οικοδόμηση μιας Ένωσης Κεφαλαιαγορών και αποσκοπεί στην επέκταση της αγοράς ατομικών συντάξεων στα 2,1 τρισεκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2030.

2.2. Μόλις εγκριθεί, ο κανονισμός θα επιτρέψει την προσφορά πανευρωπαϊκών ατομικών συνταξιοδοτικών προϊόντων σε όλα τα κράτη μέλη. Ο προτεινόμενος κανονισμός παρέχει το πλαίσιο για ένα εθελοντικό σύστημα σε επίπεδο ΕΕ παράλληλα με τα υφιστάμενα ατομικά συστήματα συνταξιοδότησης. Τα PEPP δεν θα αντικαταστήσουν τις υπάρχουσες εθνικές συνταξιοδοτικές δομές. Αντίθετα, θα συμπληρώνουν τα υφιστάμενα συστήματα ατομικών συντάξεων. Ωστόσο, τα PEPP θα προσφέρονται από διάφορους τύπους παρόχων, δηλαδή ασφαλιστικές εταιρείες, διαχειριστές στοιχείων ενεργητικού και τράπεζες. Θα είναι διαθέσιμα για διανομή και αγορά ηλεκτρονικά σε όλα τα κράτη μέλη.

2.3. Ως βασική συνιστώσα του σχεδίου για την Ένωση Κεφαλαιαγορών, τα PEPP θα προσφέρουν μακροπρόθεσμες ευκαιρίες για επενδύσεις και ανάπτυξη σε μια πανευρωπαϊκή κεφαλαιαγορά με κεφάλαια που διακινούνται σε ολόκληρη την ΕΕ. Έτσι θα ενισχυθούν οι επιχειρηματικές επενδύσεις και θα παρασχεθούν κεφάλαια για έργα υποδομής. Η αύξηση τόσο των ιδιωτικών όσο και των δημόσιων επενδύσεων θα μπορούσε να συμβάλει στην αύξηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε όλη την ΕΕ.

2.4. Η πρόταση της Επιτροπής θα διευκολύνει τη συγκέντρωση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από τους παρόχους, γεγονός το οποίο θα οδηγήσει σε μεγαλύτερες οικονομίες κλίμακας και χαμηλότερο κόστος για τους παρόχους και συγχρόνως σε αύξηση του ανταγωνισμού, καθώς νέοι πάροχοι θα εισέρχονται στην αγορά συντάξεων. Με περισσότερους παρόχους από ό,τι σήμερα, οι αποταμιευτές θα απολαύουν χαμηλότερων τιμών λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού μεταξύ των παρόχων και, ενδεχομένως, καλύτερων αποδόσεων προς τους αποταμιευτές. Είναι, ωστόσο, ιδιαίτερα σημαντικό οι αποταμιευτές να έχουν πλήρη επίγνωση των κινδύνων που αναλαμβάνουν και των όρων του PEPP τους.

2.5. Ο συνδυασμός αυξημένων επιλογών, η απλούστευση, οι χαμηλότερες τιμές και ενδεχομένως οι καλύτερες αποδόσεις προς τους αποταμιευτές θα μπορούσε να ενθαρρύνει περισσότερα άτομα να αγοράζουν τέτοιου είδους προϊόντα, είτε προς συμπλήρωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, εάν το συνταξιοδοτικό εισόδημα αναμένεται να είναι ανεπαρκές, είτε για την παροχή συνταξιοδοτικού εισοδήματος σε περιπτώσεις που τα άτομα δεν καλύπτονται από κρατικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα ή επαγγελματικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα.

2.6. Η Επιτροπή πιστεύει ότι τα PEPP ενδέχεται να είναι ιδιαίτερος ελκυστικός για τους μετακινούμενους εργαζόμενους που απασχολούνται σε διάφορες χώρες κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής, καθώς και τους αυτοαπασχολούμενους. Θα μπορούσαν επίσης να δημιουργήσουν πρόσθετες επιλογές συνταξιοδοτικών εισοδημάτων στα κράτη μέλη όπου η χρήση ατομικών συνταξιοδοτικών προϊόντων είναι επί του παρόντος περιορισμένη.

2.7. Ενώ ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει τυποποιημένα χαρακτηριστικά προϊόντων που αποσκοπούν στην παροχή προστασίας στους καταναλωτές, το προτεινόμενο πλαίσιο επιτρέπει μεγαλύτερη ευελιξία στον σχεδιασμό συνταξιοδοτικών προϊόντων.

2.8. Τα κύρια χαρακτηριστικά του προτεινόμενου κανονισμού ορίζουν ότι:

- Οι πάροχοι πρέπει να εξουσιοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ) και να καταχωρίζονται σε κεντρικό μητρώο, ενώ οι εθνικές αρχές θα συνεχίσουν να επιβλέπουν τους παρόχους. Η ΕΑΑΕΣ θα παρακολουθεί την αγορά και τα εθνικά εποπτικά συστήματα με σκοπό την επίτευξη σύγκλισης. Έτσι οι εθνικές αρχές θα υποχρεωθούν να επιβλέπουν τους παρόχους που λειτουργούν σε διαφορετικά εθνικά πλαίσια (δηλαδή τμήματα). Ωστόσο, δεν είναι σαφές πώς αυτό θα λειτουργήσει στην πράξη, ιδίως δεδομένου ότι τα ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα ορίζονται πρωτίστως σε εθνικό επίπεδο και άρα θα απαιτείται ειδική γνώση κάθε εθνικής αγοράς για την ικανή εποπτεία.
- Οι πάροχοι πρέπει να χαρακτηρίζονται από διαφάνεια ως προς τις δαπάνες και τα τέλη και να πληρούν και άλλες απαιτήσεις γνωστοποίησης υπό μορφή εγγράφου βασικών πληροφοριών (πριν από τη σύναψη σύμβασης), καθώς και να παρέχουν τυποποιημένες περιοδικές καταστάσεις παροχών.
- Τα PEPP θα προσφέρουν έως και πέντε αποταμιευτικές επιλογές με βασική επενδυτική επιλογή χαμηλού κινδύνου με περιορισμένη εγγύηση η οποία θα διασφαλίζει ανάκτηση της επένδυσης κεφαλαίου. Οι καταναλωτές μπορούν να αποποιηθούν της απαίτησης παροχής συμβουλών σε σχέση με το συγκεκριμένο θέμα έναντι των παρόχων που ζητούν πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις και την εμπειρία του αποταμιευτή.
- Τα φυσικά πρόσωπα θα έχουν το δικαίωμα να αλλάζουν παρόχους σε εγχώριο και διασυνοριακό επίπεδο ανά πενταετία με ανώτατο όριο κόστους.
- Οι πάροχοι μπορούν να επενδύουν σε μια σειρά επιλογών με βάση την αρχή της «συνετής διαχείρισης» και το βέλτιστο μακροπρόθεσμο συμφέρον του αποταμιευτή.
- Τα PEPP θα επιτρέπουν τη συνέχιση των εισφορών όταν τα μέλη μετακινούνται μεταξύ κρατών μελών και θα δίνουν τη δυνατότητα μεταφοράς των σωρευμένων δικαιωμάτων χωρίς εκκαθάριση.
- Θα διατίθεται μια σειρά επιλογών πληρωμής. Τα PEPP θα ευνοούν προσόδους όπου οι πληρωμές στον δικαιούχο είναι σταθερές και εγγυημένες.
- Πρέπει να παρέχονται φιλικές προς τον χρήστη διαδικασίες υποβολής καταγγελιών και επίλυσης διαφορών.

2.9. Τέλος, η Επιτροπή πιστεύει ότι το ευνοϊκό φορολογικό περιβάλλον για τα PEPP είναι ουσιώδους σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την ελκυστικότητα αυτού του νέου προϊόντος και συνιστά, στην περίπτωση των PEPP, τα κράτη μέλη να προσφέρουν την ίδια φορολογική μεταχείριση με συγκρίσιμα εγχώρια προϊόντα. Εναλλακτικά, θα πρέπει να προσφέρουν την ευνοϊκότερη μεταχείριση όταν διαφορετικά ατομικά συνταξιοδοτικά προγράμματα φορολογούνται διαφορετικά⁽²⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Τα ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα δεν έχουν αναπτυχθεί πλήρως σε ολόκληρη την ΕΕ. Ο ρόλος τους, ωστόσο, θα μπορούσε να είναι θεμελιώδης για τη διασφάλιση επαρκών συνταξιοδοτικών εισοδημάτων για τους εργαζομένους όταν οι κρατικές και οι επαγγελματικές συντάξεις είναι χαμηλές ή ανεπαρκείς. Επιπλέον, αναγνωρίζεται ευρέως ότι τα συνταξιοδοτικά συστήματα πολλαπλών πυλώνων είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος διασφάλισης της βιωσιμότητας και της επάρκειας των συνταξιοδοτικών εισοδημάτων.

3.2. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για κάθε προσπάθεια ενθάρρυνσης των πολιτών της ΕΕ να προνοήσουν επαρκώς για τα έτη συνταξιοδότησής τους. Ο συνδυασμός της γήρανσης του πληθυσμού και της πτώσης των ποσοστών γεννήσεων θα μπορούσε να αφήσει τις μελλοντικές γενιές να «πληρώσουν τα σπασμένα», εκτός και εάν οι άνθρωποι εργάζονται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Σε όλα τα κράτη μέλη, αλλά κυρίως σε όσα το συνταξιοδοτικό σύστημα πολλαπλών πυλώνων δεν είναι πλήρως ανεπτυγμένο και κύριος πάροχος είναι το κρατικό συνταξιοδοτικό σύστημα, είναι απολύτως λογική η ενθάρρυνση των πολιτών να προσφεύγουν σε ατομική αποταμίευση για τη συνταξιοδότησή τους.

3.3. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης τον στόχο της καθιέρωσης των PEPP ως δυναμικού τρόπου αύξησης τόσο της κάλυψης μέσω ιδιωτικών συντάξεων όσο και της κατανομής κονδυλίων για μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Η αύξηση της μακροπρόθεσμης αποταμίευσης θα μπορούσε επίσης να έχει θετικό αντίκτυπο στις εθνικές οικονομίες.

3.4. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι το συνταξιοδοτικό τοπίο της Ευρώπης είναι σήμερα κατακερματισμένο. Σε ορισμένες χώρες, οι πολίτες διαθέτουν πολλά ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα από τα οποία μπορούν να επιλέξουν, ενώ σε άλλες υπάρχουν πολύ λίγα. Το συνονθύλευμα ευρωπαϊκών και εθνικών κανόνων και η διαφορετική φορολογική μεταχείριση έχει οδηγήσει σε περιορισμένη μεταφορά χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων σε ολόκληρη την ΕΕ, εν μέρει λόγω της αδυναμίας μεταφοράς των συνταξιοδοτικών προϊόντων στην ΕΕ κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής ζωής ενός ατόμου. Εάν υποθεθεί ότι οι

⁽²⁾ C(2017) 4393 final.

προβλέψεις της Επιτροπής είναι σωστές, τα PEPP, μαζί με άλλα μέτρα που αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης δέσμης μεταρρυθμίσεων, θα συμβάλουν στην αύξηση των αποταμιεύσεων από 700 δισεκατομμύρια ευρώ σε πάνω από 2 τρισεκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2030. Αυτό θα αποτελέσει σημαντική ώθηση για τις επενδύσεις σε ολόκληρη την ΕΕ.

3.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης ότι η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί στην αύξηση του αριθμού των παρόχων. Η αύξηση του ανταγωνισμού σε ολόκληρη την ΕΕ θα συμβάλει στη μείωση των τιμών, παρέχοντας, παράλληλα, έναν βαθμό διαβεβαίωσης όσον αφορά την ποιότητα των συνταξιοδοτικών προϊόντων που προσφέρουν οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι επιχειρήσεις επενδύσεων, τα ανταξιοδοτικά ταμεία, οι διαχειριστές στοιχείων ενεργητικού και οι τράπεζες σε ολόκληρη την ΕΕ. Η αύξηση του διασυνοριακού ανταγωνισμού είναι εξαιρετικά σημαντική και θα αποφέρει προφανή πλεονεκτήματα για τους πολίτες, χάρη στο μειωμένο κόστος, την επιλογή προϊόντων και τη δυνατότητα μεταφοράς των συντάξεων.

3.6. Είναι επίσης ευπρόσδεκτη η σημασία που αποδίδεται στις δικλίδες ασφαλείας, καθώς και η εποπτεία από πανευρωπαϊκή εποπτική αρχή. Η ΕΟΚΕ αναμένει ότι η ΕΑΑΕΣ θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην εποπτεία των παρόχων και στην παρακολούθηση της αγοράς.

3.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης τη σημασία της προστασίας των καταναλωτών μέσω της παροχής σαφών πληροφοριών στους αποταμιευτές, καθώς και της προστασίας του κεφαλαίου στο πλαίσιο της βασικής επιλογής χαμηλού κινδύνου, της ενημέρωσης σχετικά με τις σωρευμένες αποταμιεύσεις, των απλουστευμένων διοικητικών διαδικασιών και των φιλικών προς τον χρήστη διαδικασιών υποβολής καταγγελιών και εξωδικαστικής προσφυγής σε περιπτώσεις διαφορών μεταξύ αποταμιευτών και παρόχων, του λογικού κόστους μετάβασης από τον έναν πάροχο σε άλλο, αλλά και της προστασίας των αποταμιευτών σε περίπτωση απόσυρσης λόγω, για παράδειγμα, αναπηρίας ή ασθένειας.

3.8. Εφόσον τα PEPP θα μπορούν να μεταφερθούν, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ευκολία διασυνοριακής αλλαγής παρόχων θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, μολονότι ο βαθμός αύξησης της κινητικότητας στην αγορά εργασίας είναι ασαφής.

3.9. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η παρούσα πρόταση θα μπορούσε να είναι ζωτικής σημασίας όσον αφορά τη δημιουργία νέων ομάδων κεφαλαίων. Μέχρι στιγμής, η Ένωση Κεφαλαιαγορών είχε περιορισμένη επιτυχία, με πρωτοβουλίες όπως η ελευθέρωση των κανόνων για τα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων και η διευκόλυνση εισαγωγής των μικρών επιχειρήσεων στα χρηματιστήρια. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα PEPP θα μπορούσαν να προχωρήσουν πολύ στη δημιουργία μιας νέας πηγής κεφαλαίων που θα είχαν τη δυνατότητα να διοχετευθούν προς την υλοποίηση επενδύσεων.

3.10. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι η πρωτοβουλία αυτή συσχετίζεται και με το σενάριο μετά το Brexit. Η Ένωση Κεφαλαιαγορών σχεδιάστηκε, τουλάχιστον εν μέρει, με σκοπό να συνδέσει στενότερα τις αγορές της ηπειρωτικής Ευρώπης με τις αγορές της Βρετανίας. Καθώς η αποχώρηση της Βρετανίας πλησιάζει απειλητικά, η ανάγκη ανάπτυξης μιας πανευρωπαϊκής κεφαλαιαγοράς αποκτά μεγαλύτερη σημασία παρά ποτέ. Η εισαγωγή των PEPP θα λάβει χώρα ακριβώς την κατάλληλη στιγμή, ειδικά επειδή κορυφαία χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μεταφέρουν τις επιχειρήσεις τους από τη Βρετανία σε άλλα κράτη μέλη. Όλα αυτά θα μπορούσαν να διευκολύνουν τη ροή κεφαλαίων σε ολόκληρη την ΕΕ με λιγότερη εξάρτηση από τη χρηματοδότηση των τραπεζών.

3.11. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα PEPP είναι πιθανότερο να απευθύνονται σε περιορισμένο αριθμό ομάδων, ιδίως σε μετακινούμενους επαγγελματίες που εργάζονται σε πολλά διαφορετικά κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής, στους αυτοαπασχολούμενους, καθώς και σε όσους ζουν σε αγορές όπου τα ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα δεν είναι ανεπτυγμένα. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι η Επιτροπή θεωρεί τις επαγγελματικές συντάξεις εξίσου σημαντικές, όπως υπογραμμίζεται από την αναθεωρημένη οδηγία για τα ιδρύματα επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (ΙΕΣΠ), η οποία καθορίζει τις βασικές απαιτήσεις διακυβέρνησης των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών ταμείων. Όπως και στην περίπτωση της αναθεώρησης των ΙΕΣΠ, στόχος της παρούσας πρότασης κανονισμού είναι: μεταξύ άλλων; η βελτίωση της διακυβέρνησης και της διαφάνειας, η προαγωγή της διασυνοριακής δραστηριότητας και η ανάπτυξη περαιτέρω παρόχων PEPP ως μακροπρόθεσμων επενδυτών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι τα PEPP δεν θα πρέπει να θεωρούνται απλή επέκταση των διαθέσιμων προϊόντων για όσους επιλέγουν προγράμματα εθελοντικής ιδιωτικής αποταμίευσης. Ως εκ τούτου, ο ρόλος των κρατών μελών στην προώθηση των PEPP και των οφελών της αποταμίευσης σε αυτά είναι κρίσιμης σημασίας. Βάσει της αρχής της εθνικής μεταχείρισης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αξιώνει τα PEPP να τυγχάνουν της ίδιας ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης που τα κράτη μέλη επιφυλάσσουν στα δικά τους παρεμφερή εθνικά προϊόντα. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα χαρακτηριστικά των προϊόντων PEPP δεν αντιστοιχούν σε όλα τα κριτήρια που απαιτούνται για την υπαγωγή των υφιστάμενων εθνικών συνταξιοδοτικών προϊόντων σε καθεστώς φορολογικής ελάφρυνσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να παρέχουν την ίδια φορολογική ελάφρυνση με αυτή που θα εφαρμόζεται στα εν λόγω εθνικά συνταξιοδοτικά προϊόντα.

4.2. Η ΕΟΚΕ δεν είναι βέβαιη κατά πόσον τα PEPP θα επηρεάσουν σημαντικά τα κράτη μέλη που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις κρατικές συντάξεις και όπου δεν είναι ισχυρή η παράδοση της ιδιωτικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα PEPP είναι πιθανότερο να απευθύνονται στους αυτοαπασχολούμενους, μετακινούμενους επαγγελματίες, ενώ άτομα με χαμηλό εισόδημα, εργαζόμενοι με συμβάσεις επισφαλούς και διαλείπουσας απασχόλησης ή εποχιακοί εργαζόμενοι είναι μάλλον απίθανο να έχουν την οικονομική δυνατότητα για ένα ατομικό συνταξιοδοτικό προϊόν.

4.3. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της παροχής κινήτρων στους πολίτες ώστε να ξεκινήσουν να αποταμιεύουν νωρίς κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής μέσω της χορήγησης φορολογικών πιστώσεων από το κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να παρέχονται στους πολίτες επαγγελματικές συμβουλές σχετικά με τον καθορισμό ελάχιστων περιόδων επενδύσεων που θα τους επιτρέπουν να αποκομίζουν τα οφέλη μακροπρόθεσμων επενδύσεων.

4.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις προτάσεις της Επιτροπής που αποσκοπούν στην παροχή έως και πέντε επενδυτικών επιλογών στους αποταμιευτές, όλων με μετριασμό του κινδύνου. Το κύριο ζήτημα στο σημείο αυτό είναι οι αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Οι εθνικές αρχές θα συνεχίσουν να εποπτεύουν τους παρόχους που δραστηριοποιούνται στις δικαιοδοσίες τους και, ως εκ τούτου, ο ρόλος της ΕΑΑΕΣ στην παρακολούθηση της αγοράς και των εθνικών εποπτικών συστημάτων με σκοπό την επίτευξη σύγκλισης θεωρείται αποφασιστικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ένας βαθμός συνοχής στα κράτη μέλη.

4.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης με την επιχειρηματολογία της Επιτροπής όσον αφορά την υποβολή των παρόχων PEPP σε κατάλληλη ρύθμιση που θα λαμβάνει υπόψη τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα των προϊόντων και τις σχετικές προδιαγραφές τους. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η οδηγία «Φερεγγυότητα II» (2009/138/ΕΚ), το πανευρωπαϊκό ρυθμιστικό καθεστώς της ασφάλισης, αποσκοπεί στην εννοποίηση μιας ενιαίας ασφαλιστικής αγοράς στην ΕΕ και στην ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών με την καθιέρωση «διαβατηρίου της ΕΕ» (ενιαίας άδειας); βάσει του οποίου οι ασφαλιστικές εταιρείες θα δραστηριοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις της ΕΕ. Η «Φερεγγυότητα II» αποσκοπούσε ειδικά στην προστασία των καταναλωτών, εφόσον οι ασφαλιστικές εταιρείες είναι οι κύριοι πάροχοι ατομικών συντάξεων. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να υπόκεινται στις ίδιες αυστηρές απαιτήσεις ώστε να παρέχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας.

4.6. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην αποσυσώρευση. Οι αποταμιευτές που αγοράζουν PEPP θα χρειαστούν σημαντική υποστήριξη ώστε να λάβουν απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με το πόσα χρήματα χρειάζονται για να συνταξιοδοτηθούν άνετα, ή τον καλύτερο τρόπο για να αντλήσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα. Πρέπει να αντληθούν διδάγματα από την εμπειρία προσεγγίσεων συνταξιοδοτικής αποσυσώρευσης από τις επαγγελματικές συντάξεις, ώστε να καταστεί δυνατή η παροχή συμβουλών όσον αφορά τις καλύτερες στρατηγικές αποσυσώρευσης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί τέτοιου είδους στρατηγικές εγγενείς στα συνταξιοδοτικά προϊόντα, κρίνει δε ότι εκείνοι που πρόκειται να συνταξιοδοτηθούν θα πρέπει να γνωρίζουν τις πρακτικές και τους κανόνες σχετικά με τους μηχανισμούς αποσυσώρευσης και προστασίας.

4.7. Η σημασία της εξοικείωσης με χρηματοοικονομικές έννοιες πρέπει να υπογραμμιστεί δεόντως ⁽³⁾. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η επιτυχής εισαγωγή των PEPP θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσον οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι αρκετά σαφείς ώστε να επιτρέπουν στους αποταμιευτές να συγκρίνουν και να αντιπαραβάλλουν προϊόντα και να επιλέγουν, τελικά, το προϊόν που ταιριάζει καλύτερα στις ανάγκες τους. Επιπλέον, το προϊόν αυτό θα πρέπει να είναι τυποποιημένο σε ολόκληρη την ΕΕ, δεδομένης της σημασίας της δυνατότητας μεταφοράς.

4.8. Η παροχή πληροφοριών πριν από τη σύναψη της σύμβασης σχετικά με τη φάση αποσυσώρευσης και τη σχετική φορολογική μεταχείριση θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική. Παρά το γεγονός ότι η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η άμεση ευθύνη για την παροχή υψηλής ποιότητας πληροφόρησης βαρύνει τους παρόχους, ο ρόλος των εθνικών αρχών παραμένει αποφασιστικός. Τα συνταξιοδοτικά προϊόντα συνδέονται άρρηκτα με τις κοινωνικές πολιτικές και το φορολογικό καθεστώς των κρατών μελών. Το γεγονός αυτό απαιτεί ειδική προσέγγιση πληροφόρησης για το κράτος μέλος, εξ ου και ο ρόλος των εθνικών αρχών στη διασφάλιση ότι οι πληροφορίες που φθάνουν στους υποψήφιους πελάτες είναι πραγματικές, χρηστικές και συγκεκριμένες.

4.9. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι όροι αλλαγής παρόχου πρέπει να είναι πιο δελεαστικοί για τους καταναλωτές και ταυτόχρονα να τους παρέχουν μεγαλύτερη προστασία. Ο κάτοχος PEPP πρέπει να έχει πάντα το δικαίωμα να αλλάξει πάροχο. Ένα άλλο ζήτημα είναι το αντίτιμο που προβλέπεται σε τέτοιες περιπτώσεις. Επομένως, η ΕΟΚΕ ζητεί να διευκρινιστεί πώς θα εφαρμόζεται η προτεινόμενη μέγιστη χρέωση του 1,5 % του θετικού υπολοίπου. Μολονότι μια μέγιστη χρέωση της τάξης του 1,5 % του θετικού υπολοίπου στα χαρτιά μοιάζει λογική, ελλείψει ενός ορίου μέγιστης χρέωσης σε απόλυτες τιμές, μια πάγια ποσοστιαία χρέωση θα σήμαινε ότι η χρέωση σε βάρος των αποταμιευτών θα είναι ανάλογη του ύψους των αποταμιεύσεών τους σε απόλυτες τιμές. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό είναι άδικο και ότι θα είχε ως συνέπεια τον περιορισμό των δυνατοτήτων των αποταμιευτών να αλλάζουν παρόχους. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξετάσει τη λύση μη χρέωσης σε περίπτωση αλλαγής παρόχου κατόπιν ορισμένης χρονικής περιόδου, προς όφελος των αποταμιευτών και της μελλοντικής προοπτικής των PEPP.

⁽³⁾ ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 24.

4.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να διευκρινιστούν οι κανόνες πρόσβασης στις αποταμιεύσεις βάσει των PEPP σε περίπτωση θανάτου του αποταμιευτή. Τα άτομα που έχουν το δικαίωμα να εκταμιεύσουν αυτές τις αποταμιεύσεις πρέπει να το κατοχυρώνουν εντός του πρώτου διμήνου μετά την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών και ο πάροχος του προϊόντος δεν θα μπορεί να επιβάλλει καμία χρέωση.

4.11. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα φορολογικά κίνητρα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην απόφαση του ατόμου να αναβάλει την κατανάλωση και να αποταμιεύσει χρήματα για τη συνταξιοδότηση. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή σχετικά με τον ρόλο που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν τα φορολογικά κίνητρα για τον προσδιορισμό της επιτυχίας των PEPP. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να παρέχουν στους πολίτες τους πρόσβαση σε όλα τα πιθανά φορολογικά κίνητρα.

4.12. Καθώς τα PEPP απευθύνονται κυρίως στους μετακινούμενους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους που μπορούν να καταβάλλουν τις απαιτούμενες εισφορές σε ένα PEPP, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η πρόβλεψη φορολογικών κινήτρων από τα κράτη μέλη αποτελεί διάκριση σε βάρος όσων έχουν χαμηλότερο εισόδημα, οι οποίοι δεν δύνανται να αποκτήσουν PEPP. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά κατά πόσον επιθυμούν να παρέχουν φορολογικά κίνητρα.

4.13. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα συνταξιοδοτικά προϊόντα ενέχουν κάποιο κίνδυνο λόγω του μακροπρόθεσμου χαρακτήρα τους. Ωστόσο, με ένα ορισμένο επίπεδο τελειοποίησης των προϊόντων θα μειώνονταν σε μεγάλο βαθμό οι κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες, ενώ θα λαμβάνονταν παράλληλα υπόψη οι ανάγκες και οι προτιμήσεις των αποταμιευτών. Η μείωση του κινδύνου στην περίπτωση των φυσικών προσώπων που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία σε συνταξιοδοτικά προϊόντα θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική και η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το φάσμα των επιλογών που θα διατεθούν στους αποταμιευτές, με μία υποχρεωτική βασική επενδυτική επιλογή, σύμφωνα με την οποία ο αποταμιευτής μπορεί να ανακτήσει τουλάχιστον το ονομαστικό κεφάλαιο που έχει επενδύσει.

4.14. Πρέπει επίσης να αποφευχθεί μια κατάσταση όπου το επίπεδο προστασίας των καταναλωτών ποικίλει σε συνάρτηση με τον πάροχο PEPP. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που προσφέρουν μακροπρόθεσμα προϊόντα για συνταξιοδοτικούς σκοπούς πρέπει να υπόκεινται στην αρχή «ίδιοι κίνδυνοι, ίδιοι κανόνες».

4.15. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης ότι, όπως επισημαίνεται στο Δελτίο Τύπου της *Better Finance* (Ευρωπαϊκή ομοσπονδία επενδυτών και χρηστών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών)⁽⁴⁾ της 9ης Οκτωβρίου 2017, τα μακροπρόθεσμα ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα δεν είναι ικανά να προσφέρουν επαρκές αντισταθμιστικό εισόδημα, διότι οι μακροπρόθεσμες αποδόσεις τους μπορεί να είναι ανεπαρκείς, ενίοτε, μάλιστα, και αρνητικές (μετά την αφαίρεση του πληθωρισμού). Η ευθύνη των παρόχων, όσον αφορά την εξασφάλιση κάθε αναγκαίας προστασίας και τις υψηλότερες αποδόσεις για τους αποταμιευτές, είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή των PEPP. Εντούτοις, δεδομένου ότι τα περισσότερα ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά κεφάλαια είναι επενδυμένα σε ομόλογα, οι προοπτικές βελτίωσης των αποδόσεων, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, δεν φαίνονται πολύ καλές.

4.16. Τέλος, η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι οι ρόλοι και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των κρατικών, επαγγελματικών και ατομικών συντάξεων είναι μοναδικές για κάθε κράτος μέλος. Διαμορφώνουν εδώ και δεκαετίες τις εθνικές συνταξιοδοτικές αγορές, και δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι βρίσκουμε τόσο διαφορετικά συνταξιοδοτικά προϊόντα σε ολόκληρη την ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητο οι πάροχοι να είναι σε θέση να προσαρμόζουν τα πανευρωπαϊκά ατομικά συνταξιοδοτικά τους προϊόντα στις εθνικές αγορές.

Βρυξέλλες, 19 Οκτωβρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁴⁾ Pension Savings: The Real Return, A Research Report by BETTER FINANCE, 2017.